

Kommunledningskontoret

Ulrika Thorell, kommunsekreterare, tel. 0531-526002
ulrika.thorell@bengtsfors.se

Livsmedelspolicy Dalslandskommunerna och Säffle kommun

Bakgrund

Kommunerna Mellerud, Färgelanda och Åmål har tidigare antagit en gemensam livsmedelspolicy, där kvalitetskraven enligt gällande livsmedelslagstiftning, djurskyddslagstiftning respektive miljöskyddslagstiftning har preciserats.

Dalslands miljökontor har tagit fram detta förslag till reviderad livsmedelspolicy på miljöområdet som ett underlag inför den nya gemensamma livsmedelsupphandlingen i kommunerna Mellerud, Färgelanda, Dals Ed, Bengtsfors, Åmål och Säffle.

Syfte

Syftet med livsmedelspolicyn är att det för samtliga livsmedel som upphandlas till kommunala kök i Dalslandskommunerna samt Säffle kommun ska ställa grundläggande lagstiftningskrav på livsmedelsproducenterna som säkerställer att hög livsmedelskvalité erhålles. Vidare syftar det till att miljöstörningar begränsas samt att djur i livsmedelsproduktion behandlas väl och skyddas mot lidande. Målet är att inköp av ekologiska och andelen närproducerade livsmedel ska öka *för att uppnå minsta möjliga miljöpåverkan.* (Tillägg för Bengtsfors kommun.)

Direktiv

Det ska säkerställas att EU:s livsmedelslagstiftning, EU:s grundläggande djurskyddsregler samt EG-direktiv som berör miljöhänsyn i jordbruk är uppfylld vid produktion av varje livsmedelsråvara/livsmedelsprodukt som Dalslandskommunerna och Säffle kommun köper in. Där den svenska livsmedelslagstiftningen/svenska djurskyddslagstiftningen/svenska miljölagstiftningen kompletterar EU:s lagstiftning ska även den svenska lagstiftningen, eller annan motsvarande kravnivå följas. Vidare ska livsmedelsupphandlingen och måltidsproduktionen ha som mål att utvecklas för att minska klimatpåverkan och miljöbelastning.

Nedanstående policypunkter ska specificeras i kravkriterier och kravnivåer vid upphandlingstillfället och Miljöstyrningsrådets upphandlingskriterier ska då användas.

Följande minimikrav tillämpas:

Hög livsmedelskvalitet

- Inga rests substanser av bekämpningsmedel eller läkemedel får överstiga EG:s förordningar
- Inga tillväxthormoner, antibiotika eller andra liknande ämnen får användas i tillväxtsyfte
- Foder av animaliskt ursprung/animaliska biprodukter får ej användas i fodret för idisslare eller kyckling
- Alla livsmedel ska vara salmonellafria
- Djur med sjukdomar som kan överföras till människa får ej användas i livsmedelsproduktionen

- Genmodifierade livsmedel får inte köpas in
- Spårbarheten för animalier utökas (utöver nuvarande nötkött, ägg, honung, frukt och grönt)

God djuromsorg, i alla led

- BeteskraV för mjölkkor, får och nötkreatur över 6 månader (undantaget tjurar)
- UtrymmeskraV ställs för alla djurslag
- Grisar ska hållas lösgående med tillgång till bökbart material
- Svanskupering tillåts ej och inte heller näbbtrimning av höns
- Hönor ska ha tillgång till värprede, sittpinne och sandbad
- Höga kraV på djurtransporter, djuret har transporterats max 8 timmar till slakt
- Bedövning ska ske före slakt, gäller alla djurslag

Miljöhänsyn

- Miljöhänsyn i jordbruket (EG:s och respektive lands miljökraV ska följas)
- MiljökraV ställs på transporter av livsmedel genom att ge goda förutsättningar för alla att lämna anbud alternativt upphandla transportererna för sig
- För fisk och skaldjur bör ställas kraV som motsvarar kriterierna för MSC eller KRAV
- Producentansvar för förpackningar
- Nivån av andelen ekologiskt producerade livsmedel beslutas i respektive kommun

Etisk upphandling - mänskliga rättigheter

- Arbetsförhållanden under framställning bör uppfylla ILO:s 8 grundläggande konventioner om mänskliga rättigheter i arbetslivet

Bilaga

Vägledning för att minimera klimat- och miljöpåverkan av livsmedel gällande kommunernas måltidsproduktion och gemensamma livsmedelsupphandling i Dalslandskommunerna och Säffle kommun

Bilaga till Livsmedelspolicy

Vägledning för att minimera klimat- och miljöpåverkan av livsmedel gällande kommunernas måltidsproduktion och gemensamma livsmedelsupphandling i Dalslandskommunerna och Säffle kommun.

Syfte

Denna vägledning till förslaget till livsmedelspolicy innehåller kompletterande verktyg för att tillämpa livsmedelspolicyn och ger förklaringar till vissa begrepp.

Inledning

Livsmedelsproduktionen står för ca en tredjedel av klimatpåverkan inom EU. Detta beror delvis på naturliga processer i primärproduktionen. Offentlig verksamhet har en möjlighet och ett ansvar för att minska denna miljöpåverkan. Vilka råvaror och energiinsatser som används för att producera och transportera livsmedlen har stor påverkan på de totala klimatutsläppen men även på den biologiska mångfalden. Exempel på förändringar i måltidsproduktionen som kan göras ur miljö- och klimatsynpunkt är att:

- Öka andelen närodlade / närproducerade produkter.
- Öka andelen säsongsanpassade frukt, grönsaker och rotfrukter.
- Minimera inköpen av grönsaker odlade i växthus som drivs med fossil energi.
- Öka vegetabiliernas andel av proteinintaget och minska andelen av kött.
- Minska transportererna vid distribution av råvaror och mat.
- Minska svinnet, dvs mat som slängs.
- Öka andelen ekologiska livsmedel.

Matsedel/matval

Miljö- och näringsanpassade matsedlar bör tas fram som grundar sig på konceptet S.M.A.R.T.-modellen, dvs ”Större andel vegetabilier - Mindre med tomma kalorier - Andelen ekologiskt ökas - Rätt kött & rätt grönsaker – Transportsnålt”. Samtidigt behöver matgästerna som tex elever få utbildning/information om varför man ska äta enligt denna modell.

Miljöstyrningsrådets upphandlingskriterier används

Miljöstyrningsrådet (MSR) tillhandahåller ett brett material med upphandlingskriterier för olika livsmedelsgrupper, finns på www.msrf.se, välj produktområde livsmedel. Där finns också några vägledande dokument, lämpligt är att börja läsa ”Introduktion till Miljöstyrningsrådets upphandlingskriterier för livsmedel”. På MSR's hemsida finns även en kort grundläggande webb-utbildning om hur man ställer miljökrav vid upphandling.

Mål för andelen ekologiska livsmedel

Regeringen har satt upp som mål att 25 % av livsmedelsbudgeten inom offentlig sektor ska vara ekologiska år 2010. Ekologiska livsmedel och naturbeteskött ger positiva effekter för en biologisk mångfald. Ekologiskt odlat bidrar också till en giftfri miljö.

Ökad andel närproducerat, säsonganpassat och transportsnålt

Det är möjligt (se t.ex. projektet Lolog - Lokal logistik) att skapa system som möjliggör för mindre företag att lägga anbud, t.ex. genom att dela upp upphandlingen så att leverantören inte behöver leverera till hela kommunen och att minska antalet leveransadresser genom att upphandla distributionstransporterna separat. Genom att följa säsongerna och köpa in frukt och grönt utifrån det, så kan transporterna och därmed miljöbelastningen minska.

Mer vegetabilier och mer miljösmarta proteiner

Konsumtionen av kött har ökat kraftigt de senaste decennierna och köttproduktionen innebär en stor klimatpåverkan. Kött- och mjölkproduktionen står för så mycket som 18 % av vår totala klimatpåverkan. Alternativt kan man välja ett mindre koldioxidintensivt kött, exempelvis kyckling. Genom att minska köttmängderna och öka vegetabilernas andel även som proteinkälla (t.ex. ärtor och bönor) så kan pengar sparas och klimatpåverkan minska. Enligt Naturvårdsverket minskar klimatbelastningen med 16 gånger om man byter ut en portion nötkött (140 g) mot bönor/kikärtor (350 g).

När det gäller fisk så är det viktigt att välja fisk från stabila bestånd, som är fångade eller odlade på hållbart sätt (exempelvis sej och abborre). Bra ur resurssynpunkt är också att äta sill, strömming och blåmussla som står långt ner i näringskedjan. Vägledande märkning för fisk och skaldjur är internationella MSC (Marine Stewardship Councils), KRAV eller likvärdiga kriterier.

Minska svinn

Det är angeläget att minska mängden mat som slängs, t.ex. genom att påverka skolbarnens attityder för att de ska slänga mindre samt att schemalägga skollunchen till minst 30 min. Dessutom fortsätta jobba med produktionsplanering i produktions- och mottagningsköken.

Etisk upphandling - mänskliga rättigheter

Genom att välja etiskt producerade varor främjas goda sociala förhållanden vid odlingen. Det innebär även att hänsyn tas till miljö och en ekonomisk hållbarhet för odlarna.

Produkterna bananer, kaffe, te, kakao och choklad som ingår i livsmedelsupphandlingen föreslås uppfylla produktionsregler enligt de åtta kärnkonventioner som identifierats av ILO (International Labour Organisation). ILO:s kärnkonventioner har fått status av mänskliga rättigheter. Hit hör rätten att bilda fackförening (konvention 87), rätten att sluta kollektivavtal (konvention 98), förbud mot barnarbete (konventionerna 138 och 182), förbud mot tvångs- och slavarbete (konventionerna 29 och 105) och förbud mot diskriminering (konventionerna 100 och 111).

Verifikationer som är acceptabla är certifiering eller motsvarande som visar att reglerna enligt Rainforest Alliance, Utz Certified, Ethical Tea Partnership, Fairtrade eller likvärdiga produktions- eller kontrollsystem uppfylls.

Information om kommande klimatmärkning

Klimatmärkningsprojektet drivs av Svenskt Sigill och KRAV vilka arbetar med att fastställa ett regelverk för klimatpåverkan för en mängd livsmedel. Detta certifieringssystem kommer när det fastställs och finns ute på marknaden att kunna verifiera krav för relevanta delar av Miljöstyrningsrådets kriterier. I kommande kriterier kan t.ex. maxnivåer inom olika områden väljas, då det finns möjlighet verifiera detta.